

УКРАЇНСЬКА ТРИБУНА

ЩОДЕННА
непартийна демократична газета.
Виходить у Варшаві
під провідним керівництвом
Олександра Саліковського,
при участі видатних українських
літературних сил.
Особистий прибіж в редакційних спра-
вах від 11 до 12 год ранку.
Дрібні рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
В Польщі: На місяць 600 мар. пол.,
для іноземних 500 мар. пол.
За кордоном: в Америці і Канаді, Франції,
Голландії, Бельгії 10 фр. фр. франків;
10 лір. Швейцарії, в Чехословаччині,
25 марок Чехословаччини, 25 крон чех.,
Болгарії 25 левів; Румунії 25 лей; Австрії
300 корон.
Збірна адреса—75 мар. пол.
ЦІНА ОГРОДЖЕНЬ:
За рядок п'ятих рядків 90 мар.
за рядок після тексту 70 мар. пол.
Адреса редакції та контори:
Варшава, Новай Світ, 22 (Warszawa, Nowy
Świat, 22). Телефон редакції 223-09

Ціна окремого примірника 30 мар.

Ч. 153.

Варшава, субота 5 листопада 1921 року.

Ч. 153.

Український Будівельний Союз

Львів, вул. Оссолінських 6.

(Адреса для телеграм: „УБУС“ — Львів.)

БУДУЄ: церкви, читальні, навчальні, шкільні, млини, гартани,
дахкарни, цегельні, вапнярки, прядильні, і т. д.
ПРОДАЄ: цегла, цемент, дошки, цвяхи, бляку, дахівку, чер-
пицю, гоґли, машини, мотори, палці, каміня і т. д.
ВСТУПАЙТЕ В ОЧЛЕНІ. — КУПУЙТЕ УЛІ.

4 листопада 1921 р.

Після львівського Становище в Східній Галичині не викликав кол політики до нового вибуху національних пристрастей в бою польського громадянства.

Пригадуємо, що цей наш виступ стрів неприхильну і ворожу оцінку навіть на шпальтах деяких органів польської преси. Нам дано було пораду інтересуватись і впливати на настрої українських кол.

Більше місяця минуло з дня замаху Федюка, й сумний ряд фактів переконує, що польська влада і польське громадянство в Східній Галичині зуміло знайти відповідну лінію поведінки. Те, що робиться там, не може бути названо іншими, як переведення політики національного терору. Масові трюси й арешти, закриття органів преси, і громадських установ, піднесення до точки кипіння національних пристрастей серед галицького польського громадянства—ось ті способи, якими реагує польська влада і польське громадянство в Галичині на сумний виступ Федюка. Польська влада стала на ґрунт відшукання нейтральних змов, вдалась до прийомів, які вживала колись царська охранка. Ми вважаємо себе в праві так сказати, бо кочі в відомостях про змову, які

подаються в газетах, згадують про участь в ній пр. М. Грушевського, який нібито приїздив до Львова, Грушевського, який, стоячи на радянській платформі, жадної участі в галицьких справах не брав і не бере й безвідно живе в Відні, то й всі інші дані про цю змову ми маємо право уважати тими ж фантастичними, як і що деталі.

Польська влада стала на певний шлях. Вона працює так, що доводить повно й начерпуче, що Польща є новий тип держави—поліційно-народної республіки, як каже це краківська „Nowa Reforma“.

Ми не можемо проминути й промовчати всіх цих фактів. Коли політичні лінії наддержавного й наднаціонального громадянства тепер і розійшлися, то не можемо ми забути, що складаємо ми з галичанами одну націю. Не можемо ми лишитись байдужими, коли над частиною нашої нації переводиться система національного терору.

Терором ніколи й ніколи не міг заховати стану послідання. Терор є тільки ознака слабості тієї сторони, яка до нього вдається. І подяки, ставши на шлях терору в Галичині, самі собі видають ілюзію щастя. А український народ в Галичині, якому судилося не один раз пережити важкі часи, переживе й теперішнє тяжке. Переживе й, не зважаючи на всі перешкоди, все таки дойде до здійснення свого національного ідеалу. Ті ж, які зараз вдаються до політики терору, ще раз переконуються, що працюють вони тільки на шкоду, для себе, для свого народу, для своєї держави.

Валютні питання

*) Скільки потрібно валютних знаків у українській державі в сучасних умовах.

З попереднього нариску ми бачили, що в нормальних умовах довоєнного часу, українській державі, в межах колишньої Росії, потрібно було б гривень коло півтора мільярдів, причому одна гривня прирівнювалась би до одного франка.

Але війна ввнесла глибокі переми в становище валюти. Загальний же напрямок тих переми, спільний майже всім державам світа,—значне підвищення валютних знаків,—до якого спричинилися три головних фактори: підвищення вартості всіх речей в два а то й у три рази, зменшення чекового і кредитового обороту, емісія папірових грошей в кількості, перевищуючій потреби грошового ринку.

Завдяки тим чинникам в Германії та Франції, як ми вже бачили, число валютних знаків збільшилося в п'ять, а може й більше число разів (в п'ять разів було в 1919 році).

Від такого підвищення не втекли навіть нейтральні держави. В Швейцарії, наприклад, на 23 липня 1914 р. було в обігу папірових франків 268 мільйонів, а золота в національному банку—199 мільйонів. А на 15 вересня 1919 року число папірових гро-

шей піднялось до 882 мільйонів франків, а золотий запас—до 532 мільйонів франків. Це б то число валютних знаків майже потроєлося, що,—цікаво зауважити, дуже близько відповідає збільшенню дорожечки: в той час, коли дорожечка збільшилася в два з половиною рази, кількість валютних знаків збільшилася в три рази.

На Україні вартість ріжних речей також збільшилася—завдяки війні, анархії, зменшенню продукції ріжного краму і повному знищенню імпорту. На скільки ж само збільшилася—певних фактів у нас нема. Ті фантастичні ціни на крам, з якими можна було би оперувати, не дали б нам, власне кажучи, ніяких вказівок: 1,000 карбованців фунт хліба, 100,000 карб. пара черевиків, 200,000 кар. поганський костюм, 1,000,000 коняка—усі ці дивовижні цифри вказують нам не на дійсну ціну краму, а на цілковиту руйну більшовицької валюти, майже на повну її ануляцію.

Тому про дійсне підвищення цін на крам на Україні ми можемо гадати, ґрунтуючись тільки на якихсь здогадах, на аналогії, на прикладах інших держав. Так, ми бачили вже, що дорожечка краму піднялася у Франції та Англії в два рази (власне у Франції на 134 відсотки, в Англії—на 97 відсотків); в Швейцарії—в два з половиною рази (150 відсотків). По-

лібі ж цифри ми знайшли б й для інших держав. Причому помітили б, що держава морська (як Англія), з добре полагоженим транспортом водним і сухопутним, з краще розвинутою всевітньою торгівлею, користуються нижчими цінами *) ніж держави континентальні (Швейцарія).

Що до України, так транспорт її внутрішній і зовнішній накопиться в стані повної руйни. Через те доступ краму на Україну був би далеко ґрунтовніший. В першій прийнятній часі нормального мирного життя, ніж в інших державах, і ми могли би гадати, що відносно сталої валюти передвоєнного часу ціни на крам на Україні підвищились б в три—чотири рази. Таким чином, кожній людині на Україні потрібно було б валютних знаків, в сучасних умовах в три—чотири рази більш, ніж потрібно було тих самих валютних знаків перед війною, — аби можна було придбати однукову кількість краму.

Значайно, на загальну кількість валютних знаків в державі впливають ще й інші чинники, про що ми вже кілька разів кагали, але часто впливають вони у напрямках протилежних і найти середню лінію їх впливу було б дуже тяжко. На Україні, наприклад, повне знищення банків, банкового кредиту і чекового обороту безсумнісно повинні вплинути на збільшення валютних знаків; але ж звичка, яку набула людина на протязі трьох останніх років до „натурального обміну“ краму, впливатиме в першій часі мирного життя саме в протилежному напрямку.)

На підставі сказаного можна гадати, що на Україні потрібно було б нормально сталої валюти в три—чотири рази більш тієї кількості, якою вона могла б задовольнитись перед війною, то б то до шести мільярдів гривень—франків.

Вищезазначене розрішення завдання є, однак, більш-менш теоретичним, і знайдена нами цифра, шість мільярдів гривень—франків справді відповідала б дійсній потребі валютних знаків на Україні при двох умовах. Перша умова—відсутність на Україні інших валютних знаків; друга умова—щоб курс нашої гривні—франка був рівний курсу золотого франка, або сучасного—швейцарського. Таких умовин в дійсності не існує і не може існувати в перші часи після того, як встановиться законна влада суверенного українського народу.

Отже, виникає питання, які заходи повинна зробити національна українська влада, щоб полагодити зруйновану валюту?

Це, надзвичайно широке питання стоїть в зв'язку з усією економічно-господарською та фінансовою внутрішньою і зовнішньою політикою держави, і до нього ми вернемося в одному, або й у кількох послідуючих нарисах. А тепер спинимося на першому, чи на перших, кроках тієї політики.

От прийшла на Україну українська влада. Як же вона повинна поставитись відносно того моря ріжних малих валютних знаків, які розповсюджені тепер серед української людності; царські рублі, керенки, думські гроші, знаки державної скарбниці, карбованці, гривні і т. д.?

Очевидно, що найбільшої ваги мета—вирішити чи встановити, спочатку теоретично, нашу національну валюту.

Друга мета—забезпечити ту валюту довір'ям громадянства на Україні і закордоном.

Третя мета—знищити потроху обіг поміж громадянством на

Україні іншої валюти, окрім нашої національної.

Обрання нашою національною валютою однієї з тих, що існують тепер на Україні, наші гривні, навряд чи привело б нас до швидкого полагодження валютної справи, бо всі вони, так мовити, скомпромітовані, згубили довір'я населення і мають надзвичайно низький курс, навіть гривня: що то справді за курс—десять гривень за польську марку, або, все одно,—одна сота швейцарського сентима за одну гривню!

Потім, на гривнях зазначена кількість золота, що відповідає „золотій“ гривні. А ми вже бачили, що для нас було б дуже зручно одірватись од московської валютної одиниці (гривня—пів карбованця московського) і приєднатись до латинської—франка, при чому одна гривня прирівнювалась б одному франку. Зробити це можна було б двома способами, або перештемповати відповідне число (коло шости мільярдів гривень) сучасного зраака, коли вони мають в розпорядженні нашого Уряду, або наддрукувати гривні нового зраака. Зробити те чи інше можна було б навіть тепер, коли ще наш Уряд не опанував українською територією. Але ж, чи штемповання старих папірових гривень, чи друк нових треба обставити такими гарантіями, які забезпечували б новим гривням хоч і не дуже високий курс, та прийнятні—не катастрофічний старих гривень.

Якщо ж не чого друкку, можна було б зробити, роздивимось у слідуючому нарисі, а зараз скажемо кілька слів про третю найбільшу мету на шляху упорядкування нашої валюти—про знищення на Україні обігу інших валют, крім національної, офіційно встановленої гривні—франка.

Повинен нагадати читачам, що отих теоретично знайдених шости мільярдів гривень—франків виста-

Банкротство комуністичної політики

Большевицька газета „Новий Путь“ в ч. 219 друкує, очевидно, як по стенограмі, промову Леніна на з'їзді політ. комітетів про нову економічну політику. Він так характеризує цю нову політику з її тактичного боку.

Доводячи, що ком. партія ще з 1918 року була прибічницею цієї політики, але тільки обставини заважали її перевести в життя він каже:

В 18 році на нас насунулася справжній військовий небезпека—разом з чехословацьким постаням та початком громадянської війни, яка затягувалась до 1920 року. Під впливом цих обставин та деяких інших ми зробили ту помилку, що вирішили зробити безпосередній перехід до комуністичного виробу та поділу. Ми вважали, що селяни при розкладі дадуть нам необхідну кількість хліба, а ми розділимо його по заводах та фабриках, та й піде у нас комуністичний вироб та розподіл.

Наша нова економічна політика, по суті її в тому і полягає, що ми стали перевести стратегічний відступ, поки не розбили нас остаточно, давайть відступити та перевернемо все наново, мінивши. Це річ неминуча.

На економічному фронті ми—доводить Ленін—мали поразку, бо не досягли жадного збільшення продукційних сил і

„Ось чому стало потрібним те, що з точки погляду нашої лінії, нашої політики, ніяк іншого назвати не можна, як величезною поразкою та відступом“.

Селянини переміг і совітьська влада капітулювала перед ним:

„Нова економічна політика означає заміну розкладом податком, означає шляху торгівлю для селян. Концесії з закордонними капіталістами, аренда приватних ка-

*) В додаток до попередніх інформацій про недавній виступ Леніна подано докладніший характерні місця з його останньої промови.

піталістів—це є відновлення капіталізму, але це зв'язано з підваланням нової економічної політики. Бо знищення розкладу означає для селян шляху торгівлю сільсько-господаричних рештками, не впадини податком, а податок забирає лише невелику частину продукції. Селяни складуть величезну частину свого населення і всієї економіки, і тому на ґрунті цієї вільної торгівлі, як італізм не може не рости“.

І хоч це називається „стратегією“, але щось від неї дуже безнадійними тонами віє, бо зовсім невдоволю, чи задовольнитись цій селянським уступкам совітьської влади.

„Це—найголовніша економічна абетка. І головні питання складаються, як з точки погляду стратегії—хто скоріш використає це нове становище? Усі питання за кінцею селянство, за пролетаріатом, який стремить збудувати соціалістичне суспільство, чи за капіталістом, який каже: „переможе напад, воно так буде безпечніше, а то що якимсь там соціалізм вигадали“.

Сидна втіха в цьому всьому, що народиться справжній „продетаріат“ якого, як виходить красномовно з промови, уже немає зараз в совітьській Росії.

„Якщо капіталізм відновиться, то значить, відновиться і клас пролетаріату, який працює над виробом матеріальних вартостей, користних для суспільства, який працює на великих фабриках, а не лише в сільській, не працює над виробленням заповальничою на продаж та іншої не дуже то потрібної, але неминучою в обставинах нашої руйни промисловості“.

Але ж: „Все питання в тому—хто кого випередить? Чи встигнуть капіталісти раніше організуватись—тоді вони промочуть комуністів під три чорти і вже тут ніяких розмова бути не може. Або пролетарська держава влада буде здійною, спіраються

Останні відомості про повстання див. на 3 стор.

на селянство, держати капіталістів на відповідній уздежі, щоб направити капіталізм по державному рішучу та утворити квітчасті, підпорядковані держапі та такій, що їй служить.

Тепер буржуазія цілого світу підтримує буржуазію Росії і стала в багату різні дужчою, як ми. Тепер проти нас виступили сили незрівняно більш могутні ніж ми і щоб тут перемогти треба спертися на маси робітництва та селян, на їх свідомість та їхню організованість.

Тільки чи вдасться це? Міркує Ленін!

«Чи зорганізуємо ми дрібне селянство при допомозі його продукційних сил, керуючи цим пролетарським класом, чи об'єднаться всі капіталісти.—від чого залежить кінець боротьби. Досвід у народа в таких війнах бути не могло. Ми повинні утворити його самі і спіратися в цьому досвідом ми можемо тільки на свідомість робітників та селян от в чому гасло та центральна вага цього завдання.

Ми не повинні об'єднуватися на безпосередньому пороході, треба об'єднуватися на особистому зацікавленні селянина».

Ленін дуже добре розуміє, що після всього, що обиватель знав від совтської влади, він не дуже то віри доймає їй тепер.

Тут економічно неможливо нічого не знає але дуже тяжко особисто зацікавляти, проте треба кожного фактично зацікавити зацікавленням в розвитку продукції.

Ленін запитує й дає відповіді:

«Чи вміли ми несе робити? Нічорта ми не вміли! Ми собі думали, що в комуністичного наказу всія продукція й розподілення само буде робитися в країні з декласованим пролетаріатом. Ми повинні будемо це зробити, бо інакше ми незможемо заваяти пролетаріат за цим переходом. Таких завданій історія ніколи не давала. Коан ми це завдання пробували вирішити навірність, так ми мовити, атакою в лоб, то зробили помилку. Не вдалася атака в лоб—відемо в обход відступати будемо сапою.

І ми кажемо, що треба збудувати всяку більшу галузь народного господарства на особистій інтересі».

Щоб перемогти все-таки—

«Нам треба навчитися керувати, й пам'ятати, що порядок повинен бути сувороїм, ніж за капіталістів. Ми повинні добре працювати, ми повинні пам'ятати, що коли ми працюватимемо пагано, то всі ми полетимо до чорта; ми повинні собі згадати, що всі ми—не інакше, як перешагнуть та й дуже добре (медикою) зробили; так і треба.

А наука хай буде така:

«Господарюйте всі! Капіталісти будуть поруч а вам; поруч а вам будуть і акордонні капіталісти, й концесіонери; вони будуть віднайти від вас 100 відсотка прибутку, вони будуть багаті біля вас. Хай багатіє, а ви навчатеся від них господарювати, а тоді лише вмієте збудувати комуністичну республіку. З погляду жорстокого й нещасливого—кождей услуга то найбільший злочин. І до цієї науки, науки тяжкої, суворой, немилосливій кривавої—треба йти, бо нішого виду немає».

Проте—вчись чи не вчись, а—

«Ми повинні пам'ятати, що наша соціалістична країна ще обіляла після довгої війни, оточена не соціалістичною Францією й не соціалістичною Англією, котрі допомагає б нам своєю високою технікою, своєю високою промисловістю. Ні! Ми повинні пам'ятати, що тепер усі ція висока промисловість належить капіталістам, бо нас оточує не соціалістична Франція й не соціалістична Англія, а Англія й Франція капіталістичні.

Ми повинні пам'ятати, що у нас мусить бути або найбільше напруження сили для щоденної праці, або ми повинні навчитися спирати продукцію на продукції особистій, або нас чекає неминуче—на с часе загибель».

Ми повинні знати, що весь світ, через такі вже обставини, розвивається скоріше ніж ми. Ми повинні пам'ятати, що весь світ, розвиваючись, скорює ві, сили проти нас».

І, що справа дуже серйозно

Обмін нотами

Нота Карахана.

Дня 31 жовтня Карахан передав до міністра справ закордонних п. Скірмунта наступуючу ноту:

«Шановний пане міністре. Про останні випадки над Збручем, де озброєні банди перейшли на Україну з польської території за допомогою польської військової та колайової влади, я мав за шану повідомити Пана Міністра ще в суботу 29 жовтня. Становище, що склалось на польсько-українському кордоні, викликає поважне занепокоєння російського уряду, який не може байдуже відноситись до нападу, докоаного з польської території на Україну, союзницю Росії.

Уряд російський має за шану цікавитись придатися до домагань українського уряду, зазначених в ноті від 30 жовтня і вважає, що діяльність, яку скеровано проти України, рівночасно скеровано також проти Росії.

Російський уряд жадає, щоби було вжито заходів, докладно визначених в ноті представництва України з дня 30 жовтня, і має надію, що зрештою буде покладено кінець загостренню стосунків між Польщею і Росією, яке викликається групами білогвардійців, що перебувають в Польщі і користуються підтримкою в своїй злочинній роботі з боку невідповідальних чинників влади.

Прошу прийняти, Пане Міністре запевнення в моїй правдивій повазі

(—) Карахан.

Нота міністра Скірмунта.

Міністр закордонних справ п. Скірмунт надіслав 3 листопада до Карахана відповідь на вищезазначену ноту:

Пане Повновласний Представнику!

Вищу ноту від 31 жовтня ми одержали і яко відповідь надсилаємо Вам копію ноту, яку ми сьогодні надіслали до повновласного представництва України: Користуючись нагодою зазначаємо що польському урядові до деякої міри удалось в поважній і спокійній формі з'явити питання, порушені в ноті Представництва України з дня 30 жовтня і дати вичерпуючі що до них по-

стоїть, про це, як не треба краще, свідчить кінець промови

«Час, коли треба було малавати великі політичні завдання, пройшов і наступила пора коли їх треба передати практично».

Або загибель усіх політичних завдань, або підведення під них економічних підвалин.

Побачимо, що з того вийде!

яснення а також запевнення, які переконають в тому, що з боку Польщі нема жадних ворожих замірів, скерованих проти Української Радянської Республіки.

Прошу прийняти Пане Повновласний Представнице запевнення в моїй повазі

(—) Міністр Скірмунт.

Копія ноты Польського уряду від 3 листопада до повновласного представництва України Шумського.

Пане Повновласний Представнику, у відповідь на ноту Українського уряду з дня 30 жовтня б. р. Польський уряд ще раз рішуче відкидає, що було ним уже зроблено в ноті з дня 31 жовтня, всю відповідальність, яку йому закидають за нелад і повстання що безпастанно відбуваються на Україні з часу панування комуністичного уряду. В осени повстанчий рух надзвичайно абільшується з приводу стягнення українським урядом харчового податку. Тереном останніх повстань і заколотів є Центральна Україна де зараз гарцює біля 40 отаманів, які стоять на чолі бльших або менших відділів.

Повстанчі загони які безпастанно гуляють на Україні,—постійно турбують польське пограниччя. Ці загони могли абільшити свою діяльність в останні часи під впливом чуток про загальний заколот на Україні, а також поповнити свою кількість дезертирами які переходять кордон під натиском облав у прикордонній смузі, що провадяться польською владою.

Це могло викликати дрібні інциденти місцевого значіння.

З приводу нолого звернення Українського уряду, ще раз категорично підтверджуємо, що з боку польської влади, не було і не могло бути жадної підтримки загонів, а допомога їм збрвою та амуніцією є цілковито виключена.

Для характеристики закидів соціального уряду може послужити факт, який підтверджує, що діяльність загонів значно поширилася на Поділля і що ця діяльність підтримується зі сходу, а саме: 28 жовтня б. р. о 10 годині у вечері до начальника прикордонного відтинку в Гусятині явилась

більшевицька делегація в складі начальника української прикордонної сторожі і начальника української міліції і зазначила факт переходу через кордон з боку Соцітської України на територію Польщі повстанчих відділів, а також запитала, чи буде дозволений перехід через кордон на польську територію для соцітської влади і як вона буде прийнята. Польський начальник прикордонного відтинку в Гусятині відповів, що перехід кордону повстанцями в останні часи трапляється досить часто і чому винна соцітська влада. Польська влада негайно їх розброює і інтернує, а на випадок коли б соцітські відділи перейшли кордон, то будуть теж негайно розброєні і інтерновані.

Цей факт ясно ілюструє, що соцітські урядові чинники ще 28 жовтня передбачали натиск повстанчих загонів зі сходу, а не зі сторони Польщі і що начальник української сторожі 28 жовтня о 10 годині вечора нічого не знав про перехід українських повстанців через кордон з польського боку, про що ви згадуєте, Пане Повновласний Представнику в ноті від 31 жовтня, що будцім то трапил ся 25 27 жовтня на тому самому відтинку, що безперечно не могло б статись без відома начальника української прикордонної сторожі. Польський уряд, як це було вже зазначено в ноті від 30 жовтня до російського повновласного представника, яка переслана вам а копії, прийняв зі свого боку всі заходи для забезпечення кордону, а також для очищення прикордонної смуги від небезпечного елементу та встановлення міцної охорони на кордоні Річпосполитої.

Польський уряд повідомляє вас, пане повновласний представнику, що на підставі щойно отриманих інформацій, вдовж цілого кордону Збруча з польського боку панує цілковитий спокій і що всі побоювання соцітського українського і російського урядів що до небезпеки, яка будцім то загрожує з польського боку, не мають жадних реальних підстав, а тому всю справу, яка зачеплена в нотах з дня 28 вересня, а також з дня 20 жовтня, можемо уважати залагодженою, а стремління польського уряду що до дотримання мирних сусідських відносин з Соцітською Україною не підлягають жадному сумніву.

Польський уряд чекає від українського уряду виконання своїх вимог, зазначених в нашій ноті від 31 жовтня.

Прошу вас, повновласний представнику, прийняти вирази правдивої поваги.

Міністр (—) Скірмунт.

Нота п. Скірмунта про випадки на кордоні.

4 цього листопада міністр закордонних справ Скірмунт надіслав до повновласного представника соцітської республіки Карахана ноту, зміст якої подаємо в скороченню.

На польсько-російському кордоні, де ще невизначена стала кордонна лінія, часто мали місце непорозуміння між місцевою польською та соцітською владою. Соцітські органи доконали цілу низку надужит над населенням і урядовими чинниками Польщі, як, наприклад, розброювали постеруки, грабували села, перешкоджали збирати врожай, арештовували польських підданих і т. д.

Не вважаючи на вимоги польського уряду, сперті на ризькому трактатові і порозумінні в Минску, мирова делегація (розсмча) досі не була складена.

Польський уряд звертається до соцітського уряду з вимогою дати вичерпуючі пояснення, домагається утворення генеральної мирової (розсмчої) комісії, висловлюючи упевнення, що соцітський уряд нарешті зрозуміє, що дотеперішній стан являється недопустимим.

Європа й Схід

Новий представник Соцітв.

Посольство Російської Соцітської Республіки офіційно повідомило міністерство закордонних справ, що тимчасово заступати Карахана, який виїхав до Берліна, буде, яко chargé d'affaires п. Оболєнський.

П. Карахан пояснив свій відїзд необхідністю зробити хірургичну операцію.

Мим тим, в політичних колах є думка, що відїзд Карахана до Берліна, має певний звязок з утворенням проти Польщі німецько-російського фронту. Це припущення підтверджує також і той факт, що Карахан у Варшаві зробив візиту тільки одному німецькому представникові і весь час утримував з ним звязок.

В Німеччині

Німці не задоволені амбасадорами.

БЕРЛІН, 3.XI. (ПІАТ). Німецька преса про вимогу амбасадорів контролювати всіх, хто переїздить на Горішній Шлезек, пише, що ця вимога є злочинною та покривденням Німеччині. Преса вимагає збройного опору.

Завдання Українського Респ.-Демокр. Союзу

Ціле українське громадянство живо захоплене питаннями про ближчу і дальшу будучність своєї країни.

Всіх непокоїть думка, що через неправильне вирішення цього або іншого важного питання активна частиною українського громадянства загинуть усі здобутки боротьби нашої нації за самостійне життя, та що знову прийде цей кровавий шлях починати наново. Багато пекучих питань жеде правильною відповіді. Інші ж питання, які вже вирішила наша національна революція, підіймаються наново, розглятаються знову вже переболілі рани. До цих справ належить, між иншим, питання про монархичний лад на Україні.

Є між нашими політиками багато таких, які вирішують ці питання на підставі своїх настроїв, про які вони говорять, що це настрої народа. Ці політики приписують свої вузько-класові або станові настрої і масам народа.

І в змученій нашій країні, а ще більше на виснаженій еміграції широкі верстви українського громадянства ставляться з нестерпляючою до питань політичного і соціального значіння. «Цього всього нам не треба,—кажуть вони,—дайте нам визволення з наших мук. Хто це зробить, в яких шлях, якими засобами—не нам байдуже, тільки щоб закінчили нашу страждання».

Тут мимоволі насувається по-

рівняння з процесом фізичної хорвості людини. У хворого є одна ціль, одне бажання—позбавитись від фізичних болів. У лікаря, який оглядає хворого, є, окрім усунення фізичних болів, чого можна досягти також всякими паліятивними средствами, ще й боротьба з джерелом цієї хорвоби. Лікар приписує хворому діету. Хворий цього не розуміє. Раз мук нема, давай їсти, що попав, бо «я вже здоровий». — «Ні, каже лікар, що може бути поворот хорвоби (рецидив)». Так само й з хворим народним організмом. Річ не в тому тільки, щоб позбавитись мук. Треба звернути всю увагу на те, щоб, насамперед, не було рецидива хорвості організму, щоб народний організм розвивався правильно, без потрясень, без тяжких хронічних переживань.

Тому серйозні політики до якої б вони партії не належали, не можуть ставляти діагнозів та прогнозів, спираючись тільки на своїх настроїв, а повинні сягати в глиб нашої народної справи, вивчати наш народний організм і ту силу й способи, якими він відкидається на ті чи інші політичні построєння.

Не те важно, що монархист сьогодні говорить і обіцяє, що він скаже через місяць два, коли сяде на престол, коли запанує над народом; не те важно, що сьогодні обіцяють прихильники федерації з Росією або з іншою державою, а те, як вони будуть здійснювати цей федералізм. Так само, не те важно, що говорять сьогодні селянини, коли з нього стягають послідню сорочку більшовики, а те, чого він

буде домагатись, забувши большевицькі ревізії й насильства, але добре памятаючи своє володіння землею за революційних часів, своє панування над земельними порядками, а не сваволлю пристав та поміщиків.

Революція на Україні два рази скинула монархічне правління разом з поміщицьким ярмом. Правда, прийшло нове большевицьке ярмо. Але чи не навіно думати, що селянини, скинувши з себе большевицьку диктатуру, припаде до ніг своїх давніх гнобителів та їх наслідників?

Ми, Українці, находимося ще в такому щасливому стані, що наші монархисти зовсім не закривають перед світом та нашим народом, хто вони та які їх бажання. Провідник українських гетьманів («Союз хліборобів-державників») п. Липинський зовсім відкрито пише, що нашому народові треба дати таке правління, яке відповідає б його теперішньому соціальному й культурному становищу. А це становище він прирівнює до становища французького селянина за часів Людовика XVI, того короля, якому сто літ назад волею французького народа гільотина відрубала голову. Отже, наші монархисти мають не аби-які апетити, вони сягають до часів перед французькою революцією, залпошуючи очі перед тим, що саме ці апетити стали французьким монархістам поперець горла.

Такого монархізму, якого хотять гетьманці типу Липинського, немає а ціля Європі, навіть у монархічних країнах, окрім може Еспанії та Румунії. В Англії править всею державою парламент, який признаєє правительство своєю більшістю. Король в Англії—це покраса, яку витягають

на парадах із скрині історичних пережитків так само, як голова города Лондона на паради надягає на голову середньовікову перуку з косяно. Англійський король не може нічого наказати з своєї власної волі, він не може нічому відмовити, що йде проти його волі, коли йому прикаже парламент, як носитель волі англійського народа. Всі інші королі в Норвегії, Швеції, Данії, Бельгії, Голандії, Болгарії і др. находяться в такому ж становищі. Вся влада в тих краях находиться в руках представників народа. Скрізь державою править призначена парламентом рада міністрів, яка за своє правління відповідає перед тим парламентом, а парламент вибирається народом. Монарх в цих державах—це емблема народнього суверенітету так само, як президент в республіці. Як монархи, так і президенти республік не мають ніякої влади над владою народа, яка виявляється в парламенті та в обранім парламентом правительстві. Королі й президенти грають тільки представницьку роллю, яку вони виконують також тільки за відповідальністю голови правительства.

Не так стоїть і стоїла б справа монархізму на Україні.

Нема навіть таких українських монархистів, які б хотіли для України монарха тільки, як емблеми народнього суверенітету».

Ні, правда, прихильники монархії Донцов в своїй нолої праці «Підстави нашой політики» пише, що він хотів би на Україні монархію на зразок англійської, але він тут же додає, що не вірить в можливість такої монархії на Україні. «Я не засадничий противник монархічної форми устроєння—якщо це дуже тімняє б, коли би ця форма (в аналі національної монархії) в нас історично повстала, або коли б мав народ засвоїв той теми історичної еволю-

вони явно проповідують монархію, як владу над народом, як змістилице всієї влади українського народа, вони або проти парламенту як органу народньої влади, або бажали б його існування, як безсильного додатка при могутній владі монарха.

І, дійсно, монархізм виявив би себе тільки у всіх старинних, розгнуданих формах середньовіччя. Народ не мав би змоги зразу, в сучасних умовах загального розвитку політичної думки протиставити всім згубним формам цього монархізму здоровій противаги. Невдоволення народа виявлялося б тільки в бунтах, а політична критика мусіла б ховатися в підземелля. Настали б давні царські часи, які не сьогодні, то завтра, довели б країну до нової революції, до нових потрясень.

В чому криється небезпека безконтрольного, всевластного монархізму?

Насамперед, кругом монарха твориться ні перед ким невідповідальна камаріля (гурт прибічників монарха). Правління державою переходить із рук монарха в руки камарілі. Камаріля зручними ходами обмотує монарха з усіх боків, відгорує його від дійсних представників народа, не допускає до нього чуток про дійсну волю на-

ції, що Англія з її глибоко вкоріненим монархічним чуттям. Але попри все те, сумніваюся, щоб монархичні протести мали в нас вигляди на зайняття. Головно через те, що не мають коріння в народі як інституція нова вона, національно-українська монархія, була б стало нарізана на повітряні бранки авторитету на безпастанній хитанні, як про це свідчать історії новоокревлених європейських монархій не тільки на Балкані, але також в Італії. В цих обставинах, долає Донцов, не вивиниля б вона одної найбільш історичних своїх функцій, на котру її призначена являють натиск» (ст. 230—231).

ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ

З наших джерел

Завдяки тому, що границя зараз майже абсолютно закрита польською владою і рух збігців зовсім припинився як з боку польського, так і з українського, відомості про те, що діється на Україні приходять дуже скупи. Однак нам вдалося отримати деякі цікаві звістки з торговельних прикордонних джерел.

В районі Скірва-Липовець-Ольгопіль, де недавно по совітським відомостям ліквідована була і розстріляна революційна організація у Бершаді, на відомість про зайняття повстанцями Умані, зачався великий повстанський рух який поширюється зараз на північ до Вінниці і на південь до Балти.

В Балті роставана червона кішна дивізія, одмовилася виступати проти населення, частинами переходить на сторону повстанців. Серед командного складу dokonані арешти. Також панична настрої помічаються і серед 212 піхоти полка, роставанного в Ольгопільському повіті.

Агітація, яку провадили серед війська і населення комісари про загрозу з боку Польщі й Румунії наступу, дає тепер свої наслідки: війська налякані піддаються легко паниці, вважаючи справу програю, тікають в напрямку Дніпра, або переходять на бік повстаншого населення. Напалки, населення підбадьорене надією на близький наступ чужоземних військ, сміливіше виступає проти своїх гнобителів, які викликають чім раз більше обурення своїми карними відділами, розстрілами та жорстоким зтяганням проданого.

На півночі в районі Малин-Борознянка-Макарів, в напрямку на Хвастів населення спалахнулося чулками про загальне повстання, церковним звоном скликає віча, мобілізує молодь в повстанські загони, а само заводить сувору сторожу по селам, щоб утримати лад і порядок. По всім дорогам розставлені селянські чати, котрі провіряють перепуски, які видаються устновленими повстанськими організаціями.

Комуністи і комісари нищаться оперуючі в цих районах піший загін отам. Н. і кінний загін отам. П. протягом останніх часів збільшилися до позначки розмірів. Поповнюються вони численними дезертирами з червоної військ, які приносять зброю і амуніцію. Кінний відділ зловує навіть дві червоні гармати.

В Мозирьським районі була совітами оголошена мобілізація, яка не має успіху. Є випадки, що мобілізовані, отримавши зброю, тікають до повстанців.

Оповідають, що в звязку з повстанчим рухом на Україні, оживилися зелені відділи Антонова в Тамбовщині і на північній Вороніжчині.

Відомості „Українпреса“

Акція полк. Заболотного.

СКАЛА. 31 жовтня. Наш кореспондент повідомляє: 26 жовтня один з військових відділів полк. Заболотного, який за останні часи оперував в районі Вапнярки несподівано напав на місто Городок, де зберігтував всіх комуністів, яких після короткого суду було розстріляно. Також було знищено увесь відділ Орточека. Забравши зброю, гармати та коні й перетворившись в кінний загін, відділ полковника Заболотного в ніч на 27 жовтня напав на Гусятин українській, де вирівав всю червону залозу й польшевицьку адміністрацію. Тут також було захоплено великі склади та амуніцію. Довідавшись про це, большевики стали панично тікати з Кам'янця. Але відділ полковника Заболотного полишив на боці Кам'янець й пішов в невідому напрямку. Большевики заспокоїлися і повернулися до Кам'янця. Тоді в ніч на 29 жовтня відділ Заболотного зневався напав на Кам'янець, вирівав большевицьку залозу та комбарів і захопив багато зброї та коней.

Під час всіх цих операцій відділ Заболотного побилизився в декілька разів, збираючи в себе добровольців із селянства.

Другий відділ полковника Заболотного, як ми довідуємось, перерівав залізничну колію Жмеринка—Могилів Подільський, знищив на цій коліі великий залізничний міст та вирівав від Жмеринки большевицькі частини, що перебувають в районі Могилева-Подільського. (Українпрес.)

Загін сотника Палія.

ГУСЯТИН. 1 листопада. Згідно нових додаткових відомостей одержаних з України, большевицька залоза м. Городка була оточена одночасово відділами полковника Заболотного й сотника Палія, які, прийшов з боку м. Ярмолінець. Обидва відділи разом вдерлися до Городка й знищили большевицьку залозу. На заклик начальників цих відділів селяне активно взяли участь в повстан-

ні; допомагають повстанцям всі, навіть жінки. (Українпрес.)

Бій в районі Проскурова.

ЛьВІВ. 1 листопада. Нам доносять з Підволочиська що 29 жовтня якийсь невідомий повстанський відділ з'явився з боку Хмельника де за допомогою місцевих українських селян обезбровив 44 совітську дивізію. З Проскурова стверджують, що 29 жовтня чуно було велику гарматну стрілянину. (Українпрес.)

Українська влада в Намянці.

СКАЛА. 1.XI. Після знищення большевиків в Кам'янці-Подільському місцеве населення організувало тимчасову владу на чолі з Українським Національним Комітетом. (Українпрес.)

Заворушення в районі Липівця.

ГУСЯТИН. 1.XI. Особи, що прибули з Городка, оповідають про великі заворушення в районі Липівця та Липівця, що мали там місце 27 і 28 жовтня. В багатьох місцях повстанцями поповсано телеграф та телефони. У всьому видно одну сильну керуючу руку. (Українпрес.)

Відозви.

ГУСЯТИН. 1.XI. Відозви начальників повстанських відділів, що густо розкидані по Україні, закликають до всенародного повстання. Так наприклад, у відозві полк. Заболотного знаходимо такий уступ:

„Народе Український! Надходить останній час, коли розв'язується твоя воля. Сильні й здорові — всі до зброї! Старі, жінки та діти — всі на допомогу повстанцям! Годи мовчати. Вдаримо одною Народною лавою на московських розбішак та виженемо їх у московські землі.

Приспавай до нас, ми є всюди, бо всюди вже по Україні повстає наш великий народ.“

(Українпрес.)

З газет

Подаємо за Львівськими газетами дальші відомості про повстання на Україні.

Захоплення Кам'янця-Подільського

Вночі з 27 на 28 жовтня Кам'янець-Подільський звільнено повстанською селянською бригадою. Чека і агентів особовідділу винищено. Червона міліція перейшла до повстанців. З в'язниці випущено політичних в'язнів, серед яких багато на ранок чекало смертної кари за причетність до антисовітської організації. Нестрій населення підвищений.

Населення у повстанні.

Прибувають люде з-за Збруча. Оповідають, з якою радістю населення зустрічало повстанські частини отамана Хмарни. По селах служать молебни, благаючи перемоги над ворогом християнства. Тисячі населення з рушницями, на власних конях, пристають до повстанського війська. Одбуваються самосуди над комуністами. Навіть жіноцтво бере участь в знищенні комуністів. Мстяться люте.

Емігранти вертаються додому

Емігранти сотнями вертаються додому. Є випадки бжеженства з-за Збруча, але це повертаються в Польщу до своїх польських родин.

Влада в рунах селянства.

З Скали повідомляють, що селяне спалили всі будки, в яких містилася прикордонна сторожа („Вохра“). З Вінниці до Кам'янця Подільського повернулися люде, які переказують певні відомості про вибух повстання на Лівобережній Україні, де в багатьох містах влада перейшла до рук повстанців. Селянські спілки відновили свою діяльність. Аероплан на правому березі Дніпра розкидав накази Голови. Отамана С. Петлюри до повстанської армії.

Бой в Жмеринським районі.

З боку Дністра, в напрямку Старої Ушиці чути артилерійську стрілянину. Кажуть, що це одбувається бій між повстанськими загонами отамана Заболотного з комуністами в районі Жмеринського пляндарму.

Під Баром і Ямполем.

Полонені чехи, що 31 жовтня перейшли Збруч, розповідають про страшну різню, яку зробив повстанський селянський загін в Ушиці. Винищено бесарабських бандитів, які щиро допомагали чекістам в їх праці. Коло Бару ці відділи зедналися з дивізією отамана Заболотного, який, обминаючи Жмеринку, йде на Ямпіль. Селянство без жалого наказу знищило телеграфну і телефоничну комунікацію. На ст. Вендичани захоплено цукор і силу навантаженого збіжжя.

Праця аеропланів.

На залізницю в районі Гуминець аероплан скинув бомби і полетів в напрямку Жмеринки. Потім пролетіло ще два аероплани, в напрямку на Проскурів.

Облога Одеси.

Одесу обложено повстанцями. По відомостям з Хотина ця акція ще мало розвивається через неорганізованість і брак амуніції у повстанців. Всі шляхи до Одеси

перетято. В місті бракує палива і хліба, бо повстанцями перехоплено три „ударних“ залки з харчами для Одеси. Повстанці організуються і зміцнюються при допомозі старшин з німців-колоністів.

Захоплення Умані, Липівця й Чернаса.

Підтверджуються відомості про захоплення Умані, Липівця й Чернаса. Повідомяють, що повстанці пробують перейти Дніпро. В Кременчуцьким напрямку чуно сильну гарматну стрілянину. Залізничні стаї.

Катастрофа довершується повною дезорієнтованістю червоної армії.

Боротьба з большевизмом

Загальне повстання в Росії.

З Проскурова повідомляють про сильні революційні вибухи на Московщині. Те ж саме одбувається і в Сибіру. Про це стало відомо з телеграм, одержаних у Проскурівській чрезвичайці на передодні паничного очищення міста. В Сибіру повстанням керують соціал-демократи меншевики. У Приволжю голодні бунти набувають характеру організованого повстання проти комуністів.

Засудження комуністів у Бесарабії.

КИШИНІВ. 4.XI. (РСП). Кишинівський військовий суд, після 4-х денного розгляду, виніс вирок у справі бесарабських комуністів, яких обвинувачували у змові. Одного з них присуджено до вічної каторги, п'ятох на 20 років каторжної праці, чотирьох на 10 років та шістьох на 5 років каторжної праці, п'ятох оправдано.

Ріжні вісти

Ірландська справа.

НАУЕН. 3.XI. (ПАТ). Ірландська конференція відновила свої засідання. Респочалися генеральні дискусії. Очікують, що на протязі двох днів буде усунена криза.

Араби й иди в Єрусалимі.

ЄРУСАЛІМ. 3.XI. (ПАТ). Араби робили спроби захопити живітську дільницю. Від вибуху бомб пятеро забито, тринадцять — ранено.

рода. Діяльність цієї камарілі тим шкідливіша, що вона тайна і ні перед ким не відповідає.

Коли діла парламентських фракцій в республіці доступні для критики для обшудження і засудження, для усунення всяких недочах і зловживань новими виборами, то камаріля, скрита в передпокоях і тайних канцеляриях монарха, усувається не тільки від всякої відповідальності, але також не досяжна навіть для критики. Вона держить монарха в вічній страху втрати престолу, щоб він не вискочив із її рук. Вищі посади в уряді та війську вона заміщає своїми прихильниками, весь політичний апарат переходить у її руки.

Так всевладний монарх в політично відсталій країні стає играшкою в руках часом простих проядисівців і шантажистів, або ж представників певної класи, яка маючи в руках монарха, уряд, війська, поліцію, духовенство, дальше вже панує в державі так, як вона хоче, як їй вигідно для своїх вузько класових цілей. Все це, розуміється, робиться іменем якогось вишого ідеалу, іменем добра держави й нації. Іменем цього „загального добра“ та „народних інтересів“ сплищаются розвиток парламентського життя, розвиток пародоправства, а забезпечуються інтереси пануючої класи.

Забезпечивши у внутрішній політиці держ ави позиції камарілі чи представників одної класи, це панування малого числа (олігархія) веде країну на нові небезпеки. Вся закордонна політика, вся справа мира й війни міжнародних союзів, воєнних коаліцій — все це закутується непроглядною тайною. Коли монарх енергійний і розумний, то він веде

свою заграничну політику не так в інтересі нації, як для зміцнення свого трону. Коли ж він „трипка“, то камаріля використовує всю закордонну політику для своїх інтриг, для своїх цілей, продаючи не раз інтереси народа цілком або іншій державі. Коли в камарілі сидять представники пануючої класи (а це правило монархізму), то вони вживають закордонну політику в своїх інтересах та в інтересах союзової класи інших націй. Тільки дійсні інтереси нації не можуть бути збережені при такій системі. Вони стають жертвою інтриг, продажности, явного панування вузько-класових інтересів.

Третя небезпека монархізму це здеморалізування народної армії. Безперечно, сила кожної держави в сучасних умовах багато залежить від її війська і моральної висоти цього війська. В чому полягає сила війська? В тій самій дисциплінованості та готовності жертвувати своїм життям для інтересів всієї нації.

Монархізм убиває насамперед у понятті війська добро народа, а ставить найвище добро народа монарха та його дому. Цьому допомагає також пануюча класи, бо за інтересами монарха вона коває свої інтереси. З служби оборонці нації військо стає сліпим знарядям монарха, камарілі чи пануючої класи. На кожний поклик цих, ні перед ким не відповідаючих, людей козак мусить жертвувати своє життя, він стає рабом невідомої сили, невідомих цілей, бо вся загранична і воєнна політика монархічної класи ведеться тайно. Козака можуть продати для інтересів всякої чужої держави так, як це діялося у всесвітній війні. Козак цілком

безборонний не тим, що він не сміє протестувати та самочинно боротися проти такого насильства, а тим, що народ, до якого він належить, з якого він вишов, не має права контролю, не має влади в державі, сам не знає що робить монархічна класи з ним і з країною.

Ще одна відємна сторона безконтрольної монархічної армії — це цілковита перевага офіцерської касты над цивільним населенням. Монархічна система не виховує офіцерів для служби народув в час небезпеки. Маючи на меті зробити офіцерство цілком певним і вірно підданим цілям монарха та його оточення, монархізм виховує офіцерство не тільки в протинародним душі, але взагалі в протицивільнім. Старшини знущають, що він є Бог і пан над усім цивільним населенням, бо він носить мундір монарха. Непристойна бундючність характеризує таке старшинство. В народнім тілі наростає чужорідна болячка. Фальшиве поняття чести й хоробрости, яке повинно б звертатися проти ворогів нації, обертається проти власного народа. Між армією та народом виростає пропасть, яку загладжують хіба нові революційні вибухи.

Не краще стоїть при монархічній системі справа з бюрократією. І бюрократія стає знарядям панування монарха, чи його камарілі. Щоб бути завжди певним в слуханні бюрократії, монархічній верховоді дають їй повну волю в поводженню з населенням. Дерма покритий шукатиме суда на кривду, заповідану бюрократом. Бюрократ не відповідає перед судом, зате сажать в „холодну“ звичайною смертного, який в обороні своїх

прав сказав гірке слово бюрократові.

Всі зазначені вище шкідливі вияви монархічної системи цілком природно зрослися з її грунтом. Монархічна система — це система невідповідальности, парламентарна система — це система відповідальности. В монархічній системі, яку готовлять українські монархісти українському народові, з кволим парламентом або й без нього, нема відповідальної особи в державі за всі зловживання чи то міністрів, чи бюрократів, чи військового начальства. Монарх не відповідає, бо він недоторкана особа. Але й голова правительств не відповідає ні перед ким, бо він призначений монархом, по рекомендації камарілі, пануючого гуртка. Коли є кволий, обмежений у правах парламент, то правительство, призначене монархом, сміється з такого парламенту і не боїться його, а навпаки, само грозить розпустити чи розігнати неслухняний парламент. Таке правительство держиться не на довірі народа, а тільки волею монарха. За міністрами йдуть всі бюрократи, губернатори, комісари, офіцерство, духовенство*), — всі вони безпечні в своїх ділах, раз на них ласкавим оком дивиться правительство.

Цілком інше бачимо в тих країнах, де державне життя спирається на парламентарно-республіканському правлінні. Там правительство, урядовці і т. д. відповідають через парламент перед народом. Голова правительств

*) Монархічний режим використовує духовенство для своїх цілей панування над народом, робить духовних осіб своїми агентами. Демократія навпаки, вважаючи релігійну справу справою совісті людини, обороняє повну волю віри і незалежність віровісповідань від утисків держави.

призначається тільки за згодою більшости парламенту. Ця рада міністрів відповідає за свої вчинки перед парламентом, а разом з тим і урядовці окремих міністерств, військо і т. д. Парламентські депутати відповідають перед народом. І як народ не сліпий, політично свідомий (а ту свідомість він добуває в вільному політичному житті), то він всякий раз може осудити недочаги правління, його систему в нових виборах до парламенту.

Правда, що і в парламентарних країнах діються всякі кривди і шкідливі вчинки відповідальних людей. Але тут їх можна усунути, бо система явна, контрольна, а насамперед змінна через перевибори. По мірі того, як народ культурно й політично розвивається, він зменшує недочаги правління. Але в монархізмі, який піддержують голодні на владу українські гетьманці, всякий поступ буде неможливий, всякий протест буде вважатися виступом проти „священної“ особи монарха або „святого порядку“ монархічної країни.

А як буде виглядати в монархічній Україні поладження найбільше болючих соціальних та економічних питань, можна собі уявити наперед. Не бувши великим політичним ворожитом. Маючи в своїх руках апарат військового, політичний, бюрократичний, монарх, коли б навіть кволий парламент стояв в опозиції, разом з своїми міністрами буде вирішувати соціальні та економічні питання країни не так, як хоче народ, а на користь того гурта або класи, яка оточила монарха і править в державі його іменем.

З польського життя

До порозуміння з Чехо-Словаччиною.

Як уже нами повідомлялось, міністр закордонних справ п. Скірмунт виїхав до Праги. Метою цієї подорожі є обговорення з чеським прем'єром п. Бенешем польсько-чеської політичної угоди, разом з тим, певно, буде порушено питання про чеський патронат над сепаратистичним українським рухом в Східній Галичині. Поворот міністра Скірмунта очікують за кілька днів.

Ще про демісію п. Домбського. Не вважаючи на спроби затримати п. Домбського на його місці, він всетаки домагався своєї демісії і з цією метою вимагав від своєї партії П. С. Л. (польське строничство леве), щоб його відкликали від урядування. Справа ця буде обговорюватися на загальному зібранні клубу П. С. Л., яке певно відбудеться після 8-го б. м.

Зміна польсько-білоруського кордону.

25 жовтня до п. Домбського зголосували делегати сел, які лежать на польсько-білоруському кордоні. Делегати зсували своє розпачливе положення, в якому вони опинились, завдяки ризькому трактату, по якому хати їхні знаходяться в одній державі, а поля в другій. П. Домбський в свій відповідь зазначив, що ризький трактат кордон визначено теоретично тільки приблизно по мапі, і вже завданням кордонних комісій є роботи відхилення в той чи інший бік, щоб не кривдити прикордонного населення. П. Домбський на кінці закликав делегатів, що польсь-

кий уряд вживе всіх заходів, щоб остаточно розрішення кордонного питання було корисне для делегатів, не вважаючи на перешкоди, які робить російська комісія.

Примусові податки.

Вчора соймовою скарбовою бюджетова підкомісія одержала листа від прем'єр-міністра, щоб вона швидше закінчила проект закону про примусові податки, так, щоб уряд мав змогу ще до кінця цього року з'явити податки. На це комісія відповіла, що підкомісія має по два засідання щоденно і тому вважає абсолютною зайвим всякі натиски з боку уряду. Праця ж посувається так мляво тому, що урядовий проект складено на спіх і при виконанні він міг би викликати багато небажаних непорозумінь, — отже підкомісія мусить цей проект докладно переробити.

Як буде передано золото Польщі.

З листопада повернувся до Варшави з Москви б. польський посол п. Філіпович. Голова ревіндукаційної комісії, п. Ольшеський, мав теж виїхати з Москви, але залишився там тому, що в комісії розпочалась праця. Виплата радянським урядом належної по ризькому трактату суми (в розмірі 10 мільйонів золотих рублів) вже розпочалась, але польський уряд зазначив, що виплату вважатиме закінченою тільки тоді, коли це золото буде вже знайдено в польському терені. Тому польський уряд не видасть покажівання союзникам хоч би золото знаходилось вже в польському посольстві в Москві.

Українське життя

Кооперативний банк на Україні. МОСКВА. З 15 жовтня в Харкові розпочав свою роботу кооперативний банк Вукопспіаки. Незабаром одкриваються філії банку в Одесі, Києві, Маріуполі і Бердянську. (Н. М.)

Аренда українських заводів. Українським Союзом одержано в аренду приватним особам заводи — Мушкетовський (кокосбензольний); Юзовський (азотний), "Перун" і цементний завод в Миколаєві.

Арендна плата встановлена в розмірі однієї третини од продукції, не нижче десяти частини виробництва. (Н. М.)

Польський військовий аташе в Харкові. Майора Ойгерда Гурка призначено військовим аташе при польському посольстві в Харкові. Голодних дітей перевозять на Україну.

ЦАРГОРОД, 4.11 (РСП). Газета "Станок", що видається в Одесі, пише, що в Одеську губернію на 1 жовтня перекинута 3,500 дітей, більшість розміщено по повітових містах.

Кишиньов, 4.11 (РСП). У Кишиневі одержано приватні відомості, що в районі Тирашполя знаходиться до 1,000 голодних дітей, яких прислано з Поволжя та які перебувають зараз у страшних умовах. Совітське правління нічого не має проти того, щоби голодних дітей прийняла до себе Бессарбія.

Серед місцевих філантропічних організацій порушено питання про перевезення голодних дітей до 12 років на цей бік Дністра.

З львівського життя

(Від власних кореспондентів).

З'їзд комуністів у Львові. Арештовані учасники комуністичного з'їзду, відбували свої народи в помешканню дівочої школи ім. Б. Грінченка, яка знаходиться коло церкви св. Юра. Виявилось, що сторожика школи була підкуплена за 5000 п. мар. і віддала село з'їзду без відома управи школи.

Арештовано коло 30-ти учасників з'їзду—делегатів різних міст Польщі і Галичини різних національностей — поляків, українців, жидів і ин.

Серед арештованих, по чуткам, є 7 українців—людей, невідомих місцевому українському громадству.

Националістичні польські місцеві газети, друкуючи повідомлення про арешт комуністичного з'їзду, тенденційно і однобічно освітлюють цілу справу. Де які газети пишуть під заголовками "Комуністичний з'їзд в першій св. Юра", або "З'їзд українських комуністів". А "Stowo Polskie" причисляє до справи арешту комуністів і Петрушевича і містр. Шенницького і студ. Федака і організації українського студентства і т. ин.

Український комітет помічч. Львівська дирекція поліції не дозволила відкрити гуманітарну установу під назвою "Український комітет помічч.", цілю якого мала бути опіка над сиротами, вдовами, інвалідами, арештованими і ин.

День 1 листопада у Львові. День 1 листопада—річниця політичного перевороту у Львові 1918 року—пройшов спокійно.

Відбулася в Преображенській церкві урочиста служба Божа "О благословення для українського народу". Українське громадянство численно прибуло до церкви. Всі українські організації і товариства надіслали свої делегації.

В той же день відбулися загальні річні збори т-ва "Просвіта". Місцеві польські газети привели свої статті листопадним подіям. Характер статей різко антиукраїнський.

Після подій у св. Юрі.

Ревізії і арештування. У Львові 30 жовтня державною поліцією разом з поліцією польовою і військом переведено ревізії серед українців. Поліція шукала зброї і якихось прокламацій. Трьох студентів арештовано. На селах заарештовано селян. Ревізії і арешти відбулись у Бурштині, Черневі, с. Голгочах, с. Товстим, с. Липівцях і с. Виписки. (Р. К.)

Слідство.

Як повідомляють газети, слідство в справі арештованих комуністів ведеться в скорому темпі. Як каже "Gazeta Poranna", між 27 арештованими має бути 14 українців, 6 поляків і 7 жидів. Вістка ця є баламутна, бо ще вчора писала урядова "Gazeta Lwowska", що між арештованими є українці, поляки, жиди, чехи, мадяри і німці. Українців мало бути всього 7, а за одну ніч—це число подвоїлося.

Православна церква

(Інтерв'ю з архієпископом Георгієм).

Позавчора з доручення редакції я мав нагоду розмовляти з першим екзархом православної церкви в Польщі архієпископом Георгієм.

Немолдий вже владика, вкритий сивим волоссям, зустрів мене в своїй кімнаті, яка має вигляд більш студентський, ніж владика православна в Польщі. Ліжка, стіл, пара стільців—от і всі меблі цього апартаменту...

Сніг і почали розмовляти по українськи. Українською мовою арх. Георгій володіє дуже добре, хоч часами і трапляються помилки, які він сам пояснює дуже довгим перебуванням в Московщині—в Калузі, Петрограді і инш. містах.

Історія екзархату в Польщі.

Вже з самого початку офіційних зносин з Росією, почав арх. Георгій, я став домагатись від патріярха Тихона введення в Польщі окремого церковного органу з автономним від Москви керуванням. Але більшовики весь час робили перешкоди польському посольству в Москві в його зносинах з патріярхом. І тільки після другого приїзду до Москви п. Філіповича пошастило йому побачитись із святішим Тихоном і передати йому мої листи. Наслідком цього шимі днями я одержав від патріярха лист і указ Синодолої про моє призначення окремих екзархом православної церкви в Польщі. Крім того патріярхом надіслано ще офіційного листа до польського уряду, який мені в цих днях обіцяють передати.

Майже автокефалія

В своєму приватному листі до мене патріярх писав: "Цими днями одержав Ваші варшавські листи. Ми підтвердили доручення, яке Вам дав польський уряд, і призначили Вас екзархом в Польщі. Ще при архієпископі Серафимі ми утворили округ з польських епархій і дали широкую автономію польській православної церкви. Широка автономія при сучасних інших відносинах з'яло мені відрізняється від автокефалії".

І так, дійсно, ми, будемо, значає, дає арх. Георгій, тут, в Польщі, самі розв'язати всі питання і тільки в надзвичайних випадках будемо зносинитись з патріярхом через польський уряд. Таким чином наша залежність від Москви буде більш номінальною ніж фактичною.

З установами в Польщі окремого вищого церковного органу з польського уряду займається багато клопоту, бо до цього часу на православну церкву заявляли свої права крім патріярха і київський синод і закордонне управління, головними керівниками якого є містр. Антоній київський і арх. Євлогій. І властиво складалось таке становище, що уряд не знає, кого слухати. Що ж торкається закордонного управління, то по ній ідею визначив патріярха і починає його імя, але фактично згоди на своє існування від патріярха не одержував.

Організація екзархату.

Поки що екзархат не має жадних керуючих органів, тому говорити про організацію екзархату, як про щось певне і вирішене, не можна. Все буде залежати від з'їзду єпископів, що незабаром має відбутись і вирішити остаточно, якими органами буде керуватись екзархат.

Я гадаю, що керуючим органом має бути синод православної екзархату в Польщі, який складатиметься з єпископів під моїм головуванням. Це й буде найвищий керуючий орган православної польської церкви. (Міститиметься в Варшаві на Празі, Зигмундська, 13). А далі керування по епархіям буде провадитись через єпархіального єпископа по своїй епархії. До сього часу в Польщі є чотири епархії—Варшавська і Холмська, Гродненська і Білостоцька, Пінська і Новогрудська і Волінська.

Є намір утворити за згодою уряду ще кілька епархій.

Взагалі потрібно церковний поділ на епархії згідно з церковними канонами пристосувати до горожанського, щоб епархії більш менш відповідали воєводствам. Всі ж місцевості, що мають дуже мало православних (як Галичина і Познанщина), певно будуть належати до Варшавської епархії.

Відношення до ідеї автокефалії української церкви.

На переведення в життя ідеї автокефалії української церкви мій погляд чисто канонічний. Наші канони дозволяють мати кожній державі свою автокефальну церкву, не так як у католиків, де про автокефальність не може бути й мови, тому що у них визнається єдиним головою церкви—Папа римський. Але в нашій церкві це цілком і можливо і допустимо і навіть бажано з боку чисто політичного, щоб не зв'язувати розвитку церковного життя через відсутність голови церкви, що пробуватиме десь в иншій державі. Тільки переведення автокефальності української церкви, на мій погляд, означає арх. Георгій, мусить бути зроблено мирним шляхом за згодою патріярха, і в жадному разі не шляхом розриву, бо в церкві мир і спокій—поперед усього. Звичайно, тут, у Польщі, не можна розмовляти про подібну автокефальність, бо тут не єсть українська держава, і жадний уряд не дозволить мати у себе в одній галузі два керівники. В Польщі головою православної, без рідних націй, церкви являється екзарх і екзарх об'єднує всіх православних, як росіян, так українців і білорусів і инших національностей.

(Кінець буде)

І. Ч.ко.

На Волині та Холмщині

Новий Влашча Волині.

Вчора екзархом Польщі арх. Георгієм одержано листа від патріярха Тихона про звільнення з Волинської епархії арх. Євлогія. На його місце певно буде призначений Сп. Діонісій.

На дорозі у "Укр. Трибуну"

(Лист до редакції).

Високошановний Пана Редакторе!

Група інтерв'юваних українців, працюючи на цукроварні "Данубіанка" в Дзуріжці в Румунії, 26-го жовтня с. р., зі ст. П. Салковського "До українського громадянства" і листа співробітника Вашої газети, перебуваючого в Букаресті, довідалась, що вона на передодні того, що залишиться без "Української Трибуни", без газети, котра була за весь час інтерв'ювання найкращим джерелом, з котрого черпала вона все те, що так необхідно для поборення всіх перешкод на шляху до Візньої, ні від кого незалежної, нашої Батьківщини—України.

Багато клопців говорили: "Вона не дає нам вмерти духом, а ми не дамо їй вмерти тілом!" І от, кожна з робочих сотень, послав Вас, разом з сим, свою трудову скромну лепту:

1-ша сотня — кожен від 3—5 левів квотою 363 л:

Ратушко Іосип 20 л., Рабоній Михайло 10 л., Гарбузовський Іван 10 л., Шатівський Іван 10 л., Хічанк Максим 15 л., Кисляк Арден 25 л., Мазур Гаврило 10 л., Кібала Володимир 10 л., Яеубовський Сергій 10 л., Котик Василь 10 л., Кушнік Гриць 20 л., Серєда Петро 50 л., Салчук Михайло 25 л., Руденко Полжари 25 л., а разом 615 лев.

2-га сотня—кожен по 5 левів квотою 305 л. і:

Буцало Филип 30 л., Недзьельський Іван 25 л., Віляк Оліан 25 л., Опріна Іван 20 л., Лівсань Роберт 20 л., Буряк Мечислав 15 л., Соловйєв Андрій 15 л., Нескородженій Евсеї 15 л., Дорош Володимир 10 л., Монах Евфимій 10 л., Чеканівський Петро 10 л., Розученко Михайло 10 л., Заболотний Іван 10 л., Борвиченко Микола 10 л., Єланський Петро 10 л., Василь Микола 10 л., Камінський Лев 10 л., Самбій Андрій 10 л., Машевич Юркі 10 л., Маслянко Сафрон 10 л., Терасівський Олександр 10 л., Українець Юркі 10 л., Мельник Андрій 10 л., Котик Сидір 10 л., Бондар Микола 10 л., Плявський Левко 10 л., Восмушко Онуфрій 10 л., Маліцький Казімір 10 л., Ціп Михайло 10 л., Процьківський Микола 10 л., Мельник Борис 10 л., а разом 700 лев.

3-тя сотня кожен по 5 левів квотою 220 л. і:

Корко Олександр 50 л., Мілько Олекса 15 л., Ісхрицький Модест 15 л., Мікіта Ян 15 л., Руденко Олекса 30 л., Костюк Ніжор 25 л., Моргуєнко Іван 10 л., Пінні Корній 10 л., Прилєжко Степан 10 л., Краченко Іван 20 л., Онедів Микола 20 л., Пігул Кара 10 л., Довіський Петро 10 л., Лівонський Грицько 10 л., Гарасюк Петро 10 л., Кондратенко Порфирій 100 л., Марчук Тико 30 л., Гайданая Яким 10 л.,

Красюк Грицько 10 л., Полішук Ян 10 л., Свірбілський Михайло 10 л., Андрієвський Левко 10 л., Фещук Панас 10 л., Іващенко Інат 10 л., Степуренко Василь 10 л., Панащенко Максим 10 л., Вессер Борис 10 л., Вінар Марко 20 л., Шголєв Карло 10 л., Макогін Антон 10 л., Литвинський Микола 25 л., Руденко Іван 10 л., Бонкун Петро 10 л., Дехтаренко Максим 30 л., Запоріжєць Грицько 15 л., Дорошенко Іван 10 л., Іваніко Олексіє 35 л., а разом 895 л.

4-тя сотня кожна по 5 левів квотою 230 л. і:

Возелан Антін 25 л., Тура Лев 25 л., Паук Грицько 25 л., Абраменко Ілько 15 л., Сорєва Сергій 10 л., Разон 330 л.

5-тя сотня—кожен по 5 левів квотою 330 л. і:

Горшко Іван 10 л., Костенко Микола 10 л., Варварський Ян 20 л., Мельник Стефан 25 л., Віляк Георгій 25 л., Іващенко Сафон 15 л., Кушніський Волод. 10 л., Костенко Петро 10 л., Артанюта Олекса 10 л., Корчівський Борис 10 л., Павла Михайло 15 л., Шедченко Павло 10 л., Грэй Омелян 10 л., Шаровик Михайло 20 л., Розицький Володимир 20 л., Разон 550 л.

6-ти сотня цивільна—кожен по 5 левів квотою 230 л. і:

Володан Антін 25 л., Тура Лев 25 л., Паук Грицько 25 л., Абраменко Ілько 15 л., Сорєва Сергій 10 л., Разон 330 л.

Всі сотні разом 3238 л.

Сподіює товариство робочої групи "Український Емігрант" 1000 л. А всього разом 4238 л.

Група просить прийняти і трудову лепту і надіслати їй сім примірників кожної черги Вашої газети.

Хай живе Велика, Візнь Україна! Хай живе "Українська Трибуна"!

Прочу прийняти заповнення у високій до Вас пошани.

Командант табору сотник Серєда

Подана

Педагогічна Рада Укр. Сп. Нац. Дер. Заг. Осв. школи для дітей абгілів в Ченстохові приносить щире подяку панові Голозі Укр. Нац. Ради у Франції за одержання для названої школи 17000 пол. марок і має за честь повідомити, що нею за всю суму закуплені у Львові в Книгарні Просвіти книжки для шкільної бібліотеки.

Голова Педагогічної Ради М. Ільський.

27.10.1921 р. м. Ченстохов.

ВАРШАВА

Припинення "Свободи"

З 4-го листопада припиниться чутання у Варшаві газети "Свобода", замість якої виходить газета "За Свободу".

Кари на чужосторонці.

В вівторок рано закликало до комісаріату уряду затриманих під час останньої облоги в Варшаві чужосторонців.

На кожного накладено грошову кару від 10,000 до 100,000 мрк., у всіх, хто не мав змоги заплатити цієї карі, відібрано документи.

Театр і музика

СЬОГОДНЯ В ТЕАТРАХ

ВЕЛИКИЙ—Алла. РОЗМАТОСЬЦІ—Історія Сальвю. РЕДУТА—Захвалей Бальєнц. ПОЛЬСЬКИЙ—Хорий на уяві МАЛІЙ—Восьма жінка Сильбародо. НОВОСЦІ—Прекрасна Газета. ВОДЕВІЛЬ—Дана в горностах ПОВШЕХНІЙ—Похід дубів. ДРАМАТИЧНИЙ—Безодня. ПРАЗЬКИЙ—Чоловік з чистоти. ЦЕНТРАЛЬНИЙ—Піотон.

БИРЖА

Долари	2950—3075—3050
Франки	205
Фунти	12.100—12.200
Морн нім.	17—16.25—16.50
Корони	75—74
Франки белг.	195—201.50
4 1/2% заставні листи (рубл.)	360—365
4 1/2% " (марк.)	85—85.50

Нотування на варшавській неєфіційній біржі за 3 листопада були: долари 3025, долари канад. — франки франци 205, франки белг. — фунти 12.200, марк нім. 18.25, рублів золоті 1350, срібні —

ПОТРИБУЮТЬСЯ ЖІНОЧІ Й ЧОЛОВІЧИ ГОЛОСИ ДЛЯ Української капели Кошиця. Бажаючі вступити зголошуються листовно до редакції "Укр. Трибуни" на імя Кошиця. День пробі буде оголошений